

Media obywatelskie Euroregionu Bug
Prace konkursowe

Грамадзянскія мэдыі Эўрарэгіёну Буг
Конкурсныя працы

Wydawca:

Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw
ul. Leszczyńskiego 14/1-3
20-069 Lublin
tel. +48 81 534 61 91
fax +48 81 534 61 92
eds@eds-fundacja.pl
www.eds-fundacja.pl

Выдавец:

Эўрапейскі Дом Сустрэч-Фонд Новы Стаў
ул. Лешчыньскага 14/1-3
20-069 Люблін
тэл. +48 81 534 61 91
факс +48 81 534 61 92
eds@eds-fundacja.pl
www.eds-fundacja.pl

© Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw / Эўрапейскі Дом Сустрэч-Фонд Новы Стаў

ISBN 978-83-924611-4-2

Lublin / Люблін 2007

PROJEKT „MEDIA OBYWATELSKIE EUROREGIONU BUG”

Niniejszy projekt był realizowany przez Europejski Dom Spotkań – Fundację Nowy Staw przy współpracy Brzeskiej Regionalnej Młodzieżowej Organizacji Obywatelskiej „Suzorie” w okresie czerwiec 2006 – maj 2007.

Główne cele projektu to wsparcie transgranicznej współpracy lokalnych czasopism i podniesienie ich jakości pracy oraz wzrost wzajemnego zrozumienia w regionie przygranicznym. Sposobem na to miało być podniesienie kwalifikacji osób relacjonujących wydarzenia lokalne i transgraniczne, wskazanie możliwości i instrumentów sprzyjających współpracy oraz przedstawienie jak można pisać o wydarzeniach lokalnych i ponadgranicznych.

Niniejszy projekt został zrealizowany poprzez cykl warsztatów medialnych oraz konkurs dziennikarski na najciekawszą pracę dotyczącą spraw i wydarzeń lokalnych, mających miejsce w Polsce lub na Białorusi, jak i spraw i wydarzeń transgranicznych. Konkurs był przeznaczony dla dziennikarzy i osób pracujących przy wydawaniu lokalnych czasopism w Polsce i na Białorusi, zaangażowanych we wspieranie inicjatyw lokalnych i angażujących się w życie lokalnej społeczności. Niniejsza publikacja jest zbiorem prac nagrodzonych w konkursie.

ПРАЕКТ „ГРАМАДЗЯНСКІЯ МЭДЫІ ЭЎРАРЭГІЁНУ БУГ”

Дадзены праект рэалізаваўся Эўрапейскім Домам Сустрэчаў – Фундацыяй Новы Стаў у супрацы зь Берасцейскім абласным моладзевым грамадскім аб'яднаннем „Сузор'е” у тэрміне чэрвень 2006 – травень 2007

Галоўныя мэты праекту гэта падтрымка трансгранічнай супрацы рэгіянальнай прэсы і павышэнне якасці іхняе працы а таксама узрост заамааразумеўня у памежным рэгіёне. Спосабам рэалізацыі праекту сталася павышэнне кваліфікацыяў асобаў інфармуючых пра лакальныя і панадгранічныя падзеі, паказаньне магчымасцяў і інструмэнтаў спрыяючых супрацы і прадстаўленьне таго як можна пісаць пра лакальныя і панадгранічныя падзеі.

Дадзены праект быў выкананы праз цыкл мэдыяльных сэмінараў і журналісцкі конкурс на найцікаўшы матэр'ял пра мясцовыя справы ці падзеі, маючых месца у Польшчы ці у Беларусі, а таксама справы ці падзеі трансгранічнага узроўню.

Конкурс прызначаўся для журналістаў і асобаў працуючых над выдаваньнем мясцовае прэсы у Польшчы і Беларусі, падтрымліваючых мясцовыя ініцыятывы і тых, хто удзельнічае у мясцовай грамадзкай дзейнасьці. Дадзеная публікацыя з'яўляецца зборам працаў узнагароджаных у конкурсе.

Праект „Грамадзянскія мэдыі Эўрарэгіёну Буг” сүфінансаваны Эўрапейскім Зьвязам са зродкаў Эўрапейскага Фонду Рэгіянальнага Разьвіцьця ў рамках Праграмы Суседзтва Польшча-Беларусь-Украіна INTERREG III A /TACIS CBC таксама бюджэтам дзяржавы.

Projekt „Media obywatelskie Euroregionu Bug” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Sąsiedztwa Polska – Białoruś – Ukraina INTERREG III A /TACIS CBC oraz przez Budżet Państwa.

I nagroda

Przeglądając poźółtkle strony...

W księgarniach w Brześciu pojawił się nowy album, poświęcony 200-leciu urodzin słynnego rysownika, kompozytora, muzyka i działacza politycznego XIX w. Napoleona Ordy.

Przedstawiono w nim około dwustu rysunków i akwareli, które są przechowywane w Bibliotece Narodowej Białorusi. Wydawnictwo wyróżnia się nie tylko mnóstwem przedstawionych dzieł naszego rodaka, ale i kolorowym rozwiązaniem. W odróżnieniu od poprzednich wersji, w nowym albumie kolor obrazów jest maksymalnie zbliżony do kolorów oryginału.

Przeglądając poźółtkle strony pierwsze wrażenie jest takie, że rysunki i akwarele pod względem rozwiązań kompozycyjnych są zbyt proste i jednostajne. Oto na przykład szkic siedziby Ursyn-Niemcewiczów w Skokach – niewielki dwór, brama, park, kilka sylwetek ludzi. Wydaje się, że nic oryginalnego, wielkiego i budzącego zachwyt. A jeśli przyrzeć się uważniej, jeżeli wniknąć w głębię intencji artysty, odkryje się ukryty sens prostych kompozycji i wielkość dziedzictwa Napoleona Ordy.

Przeglądając karty albumu, zaczynasz odczuwać oddech czasu. Powstają przed oczyma charakterystyczne cechy tamtej epoki w której żył i tworzył artysta. Oto ubrane w pufiaste sukienki panie i szlachetni panowie w surdutach spacerują po cienistym parku. Z daleka dochodzą dźwięki fortepianu. Zdaje się, że to Mazurek Chopina. Potem następują akordy poloneza Michała Kleofasa Ogińskiego „Pożegnanie z Ojczyzną”. Muzyka ulatuje i za chwilę słychać tętent kopyt i parskanie koni, które ciągną bryczkę a z niej niebawem wyjdzie szlachcic małego wzrostu z malutkim brzuszkiem. Przez uchylone okno wiejskiego dworku nadlatuje zapach francuskich perfum i wyszukanych potraw. Nie inaczej - dzisiaj w pałacu będzie bal...

Ale za taką zewnętrzną idyllą kryje się jakaś tajemnicza cisza. Przyglądasz się a pałac czy zamek w ruinie. Obok pasą się zwierzęta domowe. Pojawiają się pierwsze oznaki upadku barwnej i odrębnej kultury Wielkiego Księstwa Litewskiego – niegdyś wielkiego i potężnego państwa.

Rozumiejąc i odczuwając początek upadku kultury kraju ojczystego, Napoleon Orda, rysownik, kompozytor i patriota swojej Ojczyzny dążył do uosobienia na papierze cudownych pałaców, monumentalnych zamków, dworków szlacheckich, parków, klasztorów, cerkwi i kościołów. Wpatrując się w dotknięte przez czas niewielkie kartki, zaczynasz słyszeć hymn napisany przez Napoleona Ordę na cześć człowieka, który to wszystko stworzył. Wszystko w jego twórczości pracuje na rzecz idei wielkości sztuki. Nawet malutkie sylwetki ludzi, których artysta personifikuje w każdym swoim dziele, stworzone są po to, by pokazać, że moc sztuki jest wyższa od twórcy. Dzięki rysunkom Napoleona Ordy mamy możliwość zachwycania się pięknnością i wielkością tego, co nie dotrwało do dnia dzisiejszego albo popadło w ruinę z powodu analfabetyzmu kulturalnego poprzednich pokoleń.

My, następane pokolenia, powinniśmy być wdzięczni artyście za możliwość bezpośredniego kontaktu z bogatym, historycznym dziedzictwem naszej Ojczyzny, za jego talent za pomocą którego zachował, choćby i na papierze, to co utracone. A jeżeli jedna osoba zdołała pozostawić po sobie taką spuściznę, to co się może stać, jeśli my wszyscy zaczniemy dbać o naszą Ojczyznę i opiekować się jej kulturą? Może właśnie wtedy ona zakwitnie i wtedy będziemy mogli dać odpowiedź na pytanie samego artysty: „Polożą się do mogił staruszkowie... A kto ich zastąpi?” A zastąpimy ich my...

Arciom Kirjanow

Tekst został umieszczony na stronie <http://dzedzich.org/news.php?num=313>

I узнагарода

Гартаючы пажаўцелыя старонкі...

У кніжных крамах горада Брэста з'явіўся новы альбом, прысвечаны 200-годдзю з дня нараджэння вядомага мастака, кампазітара, музыканта і палітычнага дзеяча XIX стагоддзя Напалеона Орды.

У ім прадстаўлена каля дзвюх сотняў графічных і акварэльных работ, якія захоўваюцца сёння ў фондах Нацыянальнай бібліятэкі. Выданне вылучаецца не толькі мноствам прадстаўленых твораў нашага суайчынніка, але і каляровым рашэннем. У адрозненне ад папярэдніх выданняў, у новым альбоме каларыт малюнкаў максімальна набліжан да арыгіналаў.

Гартаеш пажаўцелыя старонкі, і на першы погляд здаецца, што малюнкi і акварэлі занадта простыя і аднатыпныя па кампазіцыйнаму рашэнню. Вось, напрыклад, эскіз сядзібы Урсын-Нямцэвічаў у Скоках: невялікі сядзібны дом, брама з варотамі, парк і некалькі сілуэтаў людзей. Здаецца, нічога арыгінальнага, нічога велічнага ці захапляючага. Але калі прыглядзецца больш уважліва, калі унікнуць у глыбіню задумкі мастака, адкрыюцца і патаемны сэнс простых кампазіцый, і веліч спадчыны Напалеона Орды.

Перагортваючы старонкі альбома, пачынаеш адчуваць подых часу. І ўзнікаюць перад вачыма характэрныя асаблівасці той эпохі, калі жыві і тварыў мастак. Вось апранутая ў пышныя сукенкі дамы і галантныя кавалеры ў строгіх касцюмах гуляюць у цяністым парку. Здалёк даносяцца гукі фартэп'яна. Здаецца, гэта мазурка Шапэна. Яе змяняюць акорды паланэза Міхала Клеафаса Агінскага „Развітанне з Радзімай”. Музыка аддаляецца, і вось ужо чутны цокат капытаў і фырканне коней, што вязуць брыку з якой вось-вось пакажацца маленькага росту з невялікім жывоцікам памешчык. А праз прыадчыненнае акенца вясковай сядзібы даносіцца тонкі пах французскіх водараў і вытанчаных страў. Не інакш сёння ў палацы будзе баль...

Але за такой знешняй ідыліяй хаваецца нейкая патаемная цішыня. Прыглядзішся – а замак альбо палац у руінах. Побач пасуцца гурты дамашніх жывел. І праступаюць першыя прыкметы заняпаду калартынай і самабытнай культуры Вялікага княства Літоўскага – калісьці велічнай і магутнай дзяржавы.

Разумеючы і адчуваючы пачатак гібелі культуры роднага краю, Напалеон Орда – мастак, кампазітар і проста патрыёт сваей Радзімы імкнецца ўвасобіць на паперы цудоўныя палацы, манументальныя замкі, шляхецкія сядзібы, рэгулярныя паркі, кляштары, цэрквы і касцелы.

Угледваючыся ў кранутыя часам невялікія па памерах лісткі, пачынаеш адчуваць гімн Напалеона Орды чалавеку-творцу. Усё ў яго творах працуе на ідэю велічы мастацтва. Нават маленькія фігуркі людзей, якіх мастак увасабляе літаральна ў кожнай сваей рабоце, прызваны паказаць, што моц мастацтва вышэй свайго творцы. Дзякуючы менавіта малюнкам Напалеона Орды, мы маем магчымасць захапляцца прыгажосцю і веліччу таго, што не дайшло да сённяшняга дня або павержана ў руіны па прычыне культурнай бязграматнасці папярэдніх пакаленняў.

І мы, нашчадкі, павінны быць удзячны мастаку за магчымасць дакрануцца да багатай гістарычнай спадчыны нашай Радзімы, за яго талент, з дапамогай якога ён зьбірае, хоць і на паперы, страчанае намi. А калі адзін чалавек здолеў аставіць пасля сябе такую спадчыну, то што будзе калі мы ўсе пачнем клапаціцца аб нашай Радзіме і зберагаць яе культуру? Магчыма, менавіта тады яна разцвіце, і менавіта тады мы здолеем адказаць на пытанне самога мастака: „Пягуць у магілы старцы... А хто іх заменіць?” А заменім іх мы...

Арцём Кір'янаў

Артыкул был змешчаны на сайце <http://dzedzich.org/news.php?num=313>

II nagroda / II узнагарода

Białoruś. Dom mojego serca cz. 2. - Uroczysko Merezowszczyzna

Беларусь. Дом моего сердца ч. 2 Урочище Меречовщина

Nowy przewodnik po Białorusi

Новый путеводитель по Беларуси

Na zachodzie Białorusi leży miasto Kosowo (nie mylić z Kosowem na Bałkanach). Na mapach tę miejscowość oznaczono jako miasto, ale wg mnie bardziej mu odpowiada miano miasteczka.

На западе Беларуси лежит город Косово (не путать с Косово на Балканах). На картах этот населённый пункт обозначен как город, но по-моему ему больше подходит название - местечко.

Miasteczko, z języka starobiałoruskiej „miesto” czyli miasto. Miasteczko, to małe, malutkie miasto. Miasto jest zaznaczone na mapie, ale nie w centrum powiatu. Całkiem nie łatwo jest się tam dostać. Z miasta powiatowego Iwacewicz, położonego na drodze kolejowej z Warszawy do Moskwy, do Kosowa jest około 15 kilometrów, ale autobus jeździ rzadko. Z drugiej – północno-zachodniej strony - z Różan autobus jeździ na tyle rzadko, że wydaje się, że łatwiej jest przejść 20 km na piechotę albo... spróbować dostać się tam autostopem.

Местечко от старобеларускаго „место” т.е. город. Местечко это городок или даже городишко. Город на карте, но не районный центр. Туда совсем не легко попасть. Из районного центра Ивацевичи, что расположен на железной дороге ведущей из Варшавы в Москву, до Косово примерно 15 километров, но автобус ездит редко. С другой, северо-западной стороны из Ружан автобус ездит настолько редко, что кажется легче пройти 20 км пешком или...попробовать автостоп.

Właśnie tu przy krzyżu łapaliśmy okazję.

Тут под крестом мы и стопили

Zapytacie po co mi ta wyprawa na białoruską prowincję i co tam może być ciekawego? Odpowiedź jest prosta i nie prosta. Można odpowiedzieć krótko – po przygodę, ale mnie taka odpowiedź nie usatysfakcjonowałaby więc rozwijam myśl.

Спросите зачем мне это путешествие в беларускую глубинку и что там может быть интересного? Ответ прост и непрост. Можно сказать коротко - приключения, но меня бы такой ответ не устроил поэтому развиваю мысль.

Od wielu lat sam albo z przyjaciółmi, wędruję po historycznych miejscach na Białorusi gromadząc wrażenia po jej dawnej wielokulturowości, niedawnym marazmie i obecnym śnie. Dotykam dziedzictwa pozostałego po minionych pokoleniach próbując zrozumieć obecny stan swojej ojczyzny. Chodzę po ziemi dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego – ziemi gdzie żyje mój duch.

Вот уже много лет я, сам или с друзьями, путешествую по историческим местам Беларуси собирая впечатления от её давней мультикультурности, недавнего маразма и современного сна. Прикасаюсь кнаследию оставшемуся

после минувших поколений пытаюсь понять сегодняшние положение своей родины. Брожу по земле давнего Великого Княжества Литовского - земле где живет мой дух.

Na początku tego roku ja i mój przyjaciel z Francji – Mikael, który już po raz drugi odwiedza swój ulubiony kraj, pozostawiliśmy Różany i skierowaliśmy się do Kosowa właśnie stopem. Dokładniej interesowało nas uroczysko Miereczowszczyzna, położone kilka kilometrów od Kosowa. Czym jest „uroczysko”? Słownik języka rosyjskiego mówi: „Urocziszcie - miejsce, odróżniające się od otaczającej go okolicy, na przykład, bagno, las (początkowo również miejsce będące naturalną granicą)”. Ciekawie co powie słownik języka polskiego: „u dawnych Słowian: miejsce zwykle w głębi puszczy, związane z kultem bóstwa, z odbywaniem narad, sądów, potocznie miejsce odludne, pustkowie”.

Po pół godzinie prób zatrzymania samochodu na pół pustej (albo pół pełnej) drodze lokalnej zatrzymał się całkiem nie stary Opel z młodym małym kierowcą, który widocznie był zajęty własnymi myślami.

Zawiózł nas do punktu docelowego – Miereczowszczyzny, gdzie urodził się jeden z najślawniejszych synów Białorusi – Andrzej Tadeusz Bonawentura Kościuszko. Nie ma sensu tutaj opowiadać jego życiorysu, powiem tylko, że jest bohaterem narodów polskiego, amerykańskiego i francuskiego. Jako uczestnik wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych uzyskał stopień generała. Amerykańscy historycy przyznają się, że w dużej mierze dzięki jego zasługom młodemu północnoamerykańskiemu państwu udało się zwyciężyć Anglików. Do dzisiaj Akademia Wojskowa w West Point nosi jego imię. Naprzeciwko Białego Domu stoi pomnik naszego rodaka. Najwyższa góra Australii nazywa się Góra Kościuszki. W ojczyźnie został przywódcą powstania antycarskiego w Rzeczypospolitej w 1794 r. Na Białorusi jego imię do niedawna było zapomniane, ale ostatnio ono powraca. Nawet państwowa telewizja BT nakręciła i pokazała czteroodcinkowy serial dokumentalny o nim pt.: „Powrót bohatera”. Miejsce gdzie się urodził znane jest również ze znajdującego się tam pałacu hrabiego Pusłowskiego.

В начале января этого года я и мой товарищ из Франции - Микаэль, который вот уже второй раз посещает свою любимую страну Беларусь, оставив Ружаны направились в Косово именно автостопом. Точнее нас интересовало урочище Меречовщина, расположенное в нескольких километрах от Коссова. Что такое „урочище”? Толковый словарь русского языка: Участок, отличный от окружающей местности, напр. болото, лесной массив [первонач. также участок местности как естественная граница между чемн.]. интересно что скажет словарь польского языка: урочиство: у древних славян место обычно в глубине пущи как правило связано с культов богов, проведением собраний, судов. Разговорно - место на безлюдное, пустырь. После получаса попыток остановить машину на полупустой (или полузаполненной) локальной дороге остановился совсем не старый Opel с молодым молчаливым водителем, который видимо был занят своими мыслями. Он нас довёз до места назначения - Меречовщины, где родился один из самых знаменитых выходцев из Беларуси – Андрей Тадэуш Бонавентура Костюшко. Нет смысла пересказывать его биографии тут, скажу только, что он является героем польского, американского и французского народов. Участвуя в войне за независимость США дослужился до генерала. Американские историки признают, что во многом благодаря его заслугам молодому североамериканскому государству удалось победить англичан. До сих пор Военная Академия в Вест-Пойнт носит его имя. Напротив Белого Дома стоит памятник моему земляку. Самая высокая гора в Австралии навивается пик Костюшко. На родине он стал предводителем антицарского восстания в Речипосполитой 1794 г. В Беларуси его имя было забыто до последнего времени, но с недавнего времени оно возвращается. Даже государственный телеканал БТ снял и показал четырёхсерийный документальный фильм о нем «Возвращение героя». Место где он родился - Меречовщина известно также расположенным там дворцово-замковым комплексом графа Пусловского.

Jesteśmy z moim towarzyszem podróży Francuzem prawie że na miejscu. Idziemy około kilometra na piechotę drogą przez las i naszym oczom otwiera się isticie cudowny obraz – wśród pół pod pochmurnym niebem widzimy oazę – dwa jeziora – jedno większe niż kilka boisk futbolowych, a drugie mniejsze, z niewielką wysepką pośrodku na którą można się dostać drewnianym mostkiem.

Итак мы с моим компаньоном французом почти на месте. Идем около километра пешком по дороге через лес и нашему взгляду открывается воистину чудесная картина – среди полей под пасмурным небом мы видим оазис – два озера – одно побольше – размером с парочку футбольных полей а другое поменьше с небольшим островком посередине на который можно попасть по деревянному мостику.

Obok nich na niewielkim pagórku znajduje się domek w stylu dawnego białoruskiego dworku – to dom rodziny Tadeusza Kościuszki.

Рядом с ними на небольшой возвышенности домик в стиле старинной белорусской усадьбы – это дом семьи Тадэуша Костюшко.

Autentyczny dom Kościuszki nie zachował się - spalili go partyzanci podczas ostatniej wojny, ale dzięki wysiłkom entuzjastów i przy wsparciu ambasad: amerykańskiej, polskiej i francuskiej udało się go odbudować na tym samym miejscu. Rodzina Kościuszki należała do szlachty, ale była uboga, więc dom nie bardzo różni się od chłopskiego.

Оригинальный дом Костюшко не сохранился его сожгли партизаны во время последней войны, но стараниями энтузиастов и при помощи американского, польского и французского посольств удалось восстановить на том же самом месте его дом. Семья Костюшко была дворянской, но бедной а посему дом не очень отличается от крестьянского.

W domu obecnie znajduje się muzeum, a dookoła stoi kilka współczesnych budynków, ale zbudowanych tak, żeby zachować atmosferę miejsca. Wrócimy tutaj nieco później a teraz główny cel naszej wyprawy – zamek Pusłowskich.

В доме сейчас музей а вокруг - пара-тройка современных зданий, но построены они так, чтобы сохранить атмосферу места. Мы вернёмся сюда немного позже а сейчас главная цель нашего путешествия – замок Пусловских.

Zamek nie jest zbyt stary– zbudowano go na przełomie XVIII i XIX w., ale wywiera głębokie wrażenie swoim stylem – romantyzmem z elementami gotyku. To białoruska eklektyka.

Сам по себе замок не очень древний – построен в конце 18 – начале 19 века, но производит глубокое впечатление своим стилем – романтизм с элементами готики. Беларуская электыка.

Dziwnym sposobem zamek znalazł się w lesie, dawniej dookoła niego był park, ale pewnie zdziczał. Wiadomo, że budynek spalili partyzanci w 1943 r. (ci sami podpalacze). Pożar trwał 10 dni. Przez długi czas zamek nie był żaden sposób wykorzystywany, poza „wypoczynkiem kulturalnym” okolicznej młodzieży, o czym do dziś świadczą napisy na murach i puste butelki po piwie i winie.

Странным образом замок находится в лесу, раньше вокруг него был парк, но по видимому одичал. Известно что здание было сожжено в 1943 г. партизанами (теми самыми пожарниками). Пожар продолжался 10 дней. Очень долгое время замок никаким образом не использовался, кроме как в качестве места для культурного отдыха местной молодежи о чём по сих пор свидетельствуют наскальные надписи и пустые бутылки от вина и пива.

Po upadku ZSRR przedsiębiorcy próbowali przekonać lokalne władze, aby przekazały im ten zamek, ale te nie zgodziły się, chociaż młode państwo białoruskie nie miało pieniędzy (albo chęci) na renowację. Dopiero ostatnie miesiące przyniosły temu pałacowi dobre wieści. Rząd przeznaczył środki na jego renowację. Niestety na razie nie wiadomo w jakim charakterze zostanie odnowiony ten obiekt. Pozostaje mieć nadzieję, że nie zostanie przebudowany na jakiś kiczowaty hotel z sauną.

После распада СССР предприниматели пытались убедить местные власти передать им замок, но те не согласились, хотя и у молодого белорусского государства денег (или желания) на восстановление не находилось. На снимках видно, что какие-то работы по консервации производились. Буквально последние месяцы принесли этому дворцу хорошие новости. Правительство выделило средства. К сожалению пока не известно в каком характере будет восстановлен объект. Остаётся надеяться, что его не перестроят в какую-нибудь кичеватую гостиницу с сауной.

Opuszczamy zamek zmęczeni i głodni i myślimy o powrocie do domu. Żeby wrócić do domu – do miasta nieopodal Brześća powinniśmy się dostać się do dworca autobusowego w Kosowie, położonego dwa-trzy kilometry od Mereczowszczyzny i stamtąd albo na południe – do Iwacewicz albo z powrotem do Różan, gdzie trzeba wsiąść do autobusu w stronę Brześća. Przed wyjazdem decydujemy wrócić do domu Kościuszki i do tego co go otacza, żeby zrobić kilka zdjęć.

Оставляем замок уставшие и голодные и думаем о возвращении домой. Чтобы вернуться домой - в городок неподалёку Бреста нам необходимо добраться до автостанции в Косово, что в двух-трёх километрах от Мерчевщины и доехать оттуда либо на юг – в Ивацевичи либо обратно в Ружаны откуда уже сесть на автобус едущий в сторону Бреста. Перед отъездом решаем вернуться к домику Костюшко и тому, что его окружает, чтобы сделать несколько фотографий.

Nieopodal dworku, jak już mówiłem, wzniesiono kilka budynków. Jeden z nich z daleka przypominał mi karcznię, ale ciężko mi było uwierzyć, że w tym dosyć odludnym miejscu może być knajpa. Mój francuski przyjaciel był przekonany, że to właśnie jest karczma, gdzie będziemy mogli spróbować lokalnej kuchni. Jakże szczerze byłem zdziwiony, kiedy okazało się, że miał rację. Jesteśmy w „Kawiarni u Tadeusza”.

Неподалёку дома как я уже и говорил построено несколько зданий. Одно из них мне на расстоянии напомнило таверну, но сложно было поверить, что в таком довольно безлюдном месте есть подобное заведение. Мой французский товарищ был уверен что это и есть корчма, где мы сможем отведать местную кухню. Как же искренне был я удивлён когда он оказался прав. Вот мы в «Кафе у Тадэуша».

Wewnątrz było dosyć pusto, ale z piwniczki dochodziły głosy wesolej biesiady. Słychać było rosyjskie piosenki, zamówione przez gości ze wschodu, wracających z zachodu do domu i wypoczywających w uroczysku. Mereczewszczyzna bowiem położona jest niedaleko od międzynarodowej autostrady E-30.

Внутри довольно пусто, но из подвальчика доносится шум весёлой компании. Играет русский шансон, который заказали российские гости, путешествующие с запада на Восток и заглянувшие в урочище отдохнуть. Меречевщина расположена неподалёку от международной автострады E-30.

Zostałem nieco zaskoczony niedopasowaniem klimatu miejsca i muzyki, ale później w rozmowie z właścicielką kawiarni wyjaśniło się, że została otwarta dosłownie dziesięć dni przed naszą wizytą i trzeba czasu, żeby atmosfera i kuchnia stały się bardziej tradycyjne.

Я был немного удивлен несоответствию формата заведения и музыки, но потом в разговоре с хозяйкой кафе выяснилось, что они открылись ровно десять дней до нашего визита и нужно время, чтобы атмосфера и кухня стали более традиционными.

Po cudownym, obfitym i niedrogim obiedzie popitym białoruskim piwem, który kosztował ok. 30 zł na dwóch stwierdziliśmy, że koniecznie tu wrócimy jeszcze raz. Opuszczając kawiarnię zapytałem właścicielkę jak najlepiej dostać się do kosowskiego dworca autobusowego i okazało się, że jedna z jej asyistentek za kilka minut będzie jechała tam busem i może nas zabrać całkowicie za darmo. Gość z Francji po raz kolejny został mile zaskoczony białoruską gościnnością. Zanim pożegnaliśmy się z sympatyczną właścicielką i jej kawiarnią, powiedziano nam, że w najbliższym czasie otworzy się tutaj niewielki hotel. Popatrzyliśmy z kolegą jeden na drugiego i stwierdziliśmy, że trzeba zacząć pisać nowy przewodnik dla cudzoziemców po Białorusi. W Kosowie wyjaśniło się, że mamy szczęście z komunikacją, ale to oznaczało, że do odjazdu autobusu pozostało ok. 15 minut i nie ma czasu na zbadanie miasteczka. Udało się zrobić zdjęcia cerkwi, położonej kilka metrów od dworca i sfotografować z kilkuset metrów kościół Św. Trójcy, w którym w 1746 r. ochrzczono Tadeusza Kościuszkę.

После отличного, плотного и недорогого обеда запитого беларусским пивом, который нам обошелся на двоих в около 15 USD мы решили, что обязательно сюда ещё раз вернемся. Выходя из кафе я решил разузнать у хозяйки как нам лучше добраться до коссовской автостанции и оказалось, что одна из её помощниц через несколько минут едет туда на микроавтобусе и сможет отвезти нас совершенно бесплатно. Гость из Франции ещё раз был мило поражён беларусским гостеприимством. Перед тем как мы попрощались с симпатичной хозяйкой и её кафе нам сообщили что в ближайшее время тут откроется и небольшая гостиница. Мы с другом переглянулись и решили, что нужно начинать писать новый путеводитель для иностранцев по Беларуси.

В Косово выяснилось, что нам повезло с транспортом, но это значит, что у нас около 15 минут до отъезда автобуса и нет времени на исследование местечка. Удалось сделать снимки церкви, что в нескольких метрах от автостанции и сфотографировать с нескольких сотен метров костёл Св. Троицы в котором в 1746 г. крестили Тадэуша Костюшко.

Ciekawe, że kiedy kilka lat temu katolicy zaczęli odnawiać budynek, to okazało się że znajdują się w nim jedne z nielicznych na Białorusi działających organów.

Интересно, что когда верующие католики начали восстанавливать несколько лет назад здание, то оказалось, что тут находится чуть ли не единственный в Беларуси орган...в рабочем состоянии.

Cerkiew Św. Antoniego / Церковь Св. Антония

Kościół Św. Trójcy / Костёл Св. Троицы

Nasz autobus, który jednak przyjechał z Iwacewicz, sprytnie wjechał na przystanek, zajęliśmy miejsca w nowiułkim MAZie i za kilka minut po Kosowie pozostały same wspomnienia i zdjęcia, którymi zdecydowałem się z wami podzielić. Nie oceniajcie surowo – na dworze była zima a pogoda wcale nie była słoneczna.

Наш автобус, который всё-таки приехал из Ивацевичей бодро заруливає на остановку, мы занимаем места в новеньком MAZe и через несколько минут о Косово остаются только воспоминания и фотографии, которыми я решил с вами поделиться. Не судите строго - на дворе была зима и далеко не солнечная погода.

Siargej Pielesa

Opublikowano w języku rosyjskim pod pseudonimem Pelegrim na stronie:

Сяргей Пялеса

Апублікавана па-расейску пад псеўданімам Pelegrim на сайце:

http://belaruskaya-muzyka.nnm.ru/belarus_dom_moego_serдца_ch2_urochiwe_merechowina

III nagroda

Brzeski „Spas na krwi”

W 2006 r. minęło 10 lat od momentu założenia męskiego klasztoru Św. Afanasego, który znajduje się na miejscu zabójstwa Św. Afanasego Brzeskiego.

Autobus nr. 1 zbliża się do piątego bastionu. Pytam się kierowcy gdzie znajduje się klasztor męski. „Przed nami”, odpowiada i zatrzymuje się po kilkunastu metrach przy zielonym betonowym ogrodzeniu. Wychodzę z autobusu i rozglądam się z niepewnością. Spoza szarej metalowej bramy widać niewysoki drewniany budynek z kopułami i złotymi krzyżami. Obok – dwa ceglane domki, wyglądają na zwykłe; jednorodzinne. Raptem przyszła myśl: a czy ja przyjechałem tam gdzie trzeba? Spodziewałem się, że zobaczę olbrzymi budynek podobny do twierdzy...

W poszukiwaniu odpowiedzi kieruje się do bramy. Mijam próg, robię kilka kroków i zdziwiony zatrzymuje się. Mam odczucie, że znalazłem się w innym świecie. Trudno jest zrozumieć co go wywołało – czy brak ludzi, czy bliskość cerkwi, czy coś innego...

Słyszę czyjeś kroki po lewej. Wychodzi do mnie brodaty mężczyzna w średnim wieku w czarnym ubraniu mnicha – ojciec Makary, przeor monasteru. Siadamy na ławce obok ściany drewnianej cerkwi Św. Afanasego. To właśnie w tym miejscu we wsi Hierszony w 1648 r. wrogowie wiary prawosławnej zamordowali Afanasego Filipowicza, który został nazwany Brzeskim i stał się symbolem duchowości prawosławnej wspólnoty miasta i jej obrońcą w niebie. Później na miejscu śmierci Świętego, podobnie jak Spas na krwi w St.Petersburgu, zbudowano kaplicę, która w naszych czasach została niemal całkowicie zniszczona przez wandalów. Pod koniec lat 90. kaplicę przebudowano na cerkiew i teraz pokłonić się tutaj przyjeżdżają nie tylko pielgrzymi z całej Białorusi, ale i z Polski, Ukrainy, Rosji...

Zapytałem ojca Makarego o mieszkańców monasteru. Okazuje się, że jest nie jest ich tutaj dużo: on sam, dwóch mnichów i pięć osób przygotowujących się do zostania mnichami. Oprócz brania udziału we mszy i dbania o czystość duszy pracują w przyklasztornym warzywniaku, hodują pszczoły i obserwują wznoszenie domu, w którym będą mieszkać bracia – właśnie tego masywnego ceglanego budynku z zieloną dachówką, którego nie zobaczyłem od razu przez gęste liście drzew. Na razie tam nikt nie mieszka. Budowa rozpoczęła się jeszcze pod koniec zeszłego stulecia, ale póki co nie widać końca. „Przecież to nie jest państwowa budowa, gdzie termin ukończenia jest ściśle określony - tłumaczy ojciec Makary – to monaster. Kiedy będą datki, będą ludzie, chcący tu mieszkać i służyć Bogu - wtedy i ruszy budowa.”

Na czarnej powierzchni asfaltowego placu przed wejściem do dawnej kaplicy, a obecnie cerkwi Św. Afanasego znajdują się dwie białe prostokątne plamy: kiedyś tu rosły dwa olbrzymie kasztany, później kwiaty, po czym z powodu dużej ilości wiernych przychodzących na niedzielną mszę, całkiem je zabetonowano. „Przydało by się znowu zasadzić kasztany - uważa ojciec Makary – dobrze jest schować się w ich cieniu w letnie upały...”

Żegnamy się. Kieruje się do wyjścia i przed samą bramą oglądam się: słońeczko złoci krzyże na kopułach cerkwi, nieco dalej wznosi się niedobudowany dom, a przez pole bez pospiechu kroczy człowiek w ubraniu mnicha... I taka panuje nad tym wszystkim atmosfera spokoju i równowagi duchowej, że nie chcę mi się wychodzić.

Dlatego opuszczając granice ziemi monasterskiej, obiecuje sobie, że koniecznie tu wrócę – na niedzielną mszę.

Alaksiej Saładun

Artykuł zamieszczono na witrynie www.dziedzich.org Rosyjskojęzyczna wersję opublikowano pod pseudonimem Alaksiej Sierow w gazecie „Briestkij Wiestnik”, Nr. 28 (61) 27 lipca 2006 r.

III узнагарода

Берасцейскі „Спас на крыві”

У 2006 годзе споўнілася 10 гадоў з моманту заснавання Свята-Афанасьеўскага мужчынскага манастыра, які размясціўся на месцы забойства святога Афанасія Берасцейскага.

...Маршрутнае таксі №1 набліжаецца да пятага форта. Пытаюся ў шафёра, дзе тут мужчынскі манастыр. „Наперадзе”,- адказвае той і праз некалькі сотняў метраў спыняецца каля зялёнага бетоннага плоту. Выходжу з „маршруткі” і нерашуча аглядаюся. 3-за шэрай жалезнай брамы відаць невысокая драўляная пабудова з купаламі, увенчанымі залатымі крыжамі. Побач – дзве цагляныя хаткі, як у звычайным прыватным сектары. Раптам прыйшла думка: а ці туды я прыехаў? Бо я чакаў убачыць масіўны будынак, падобны на крэпасць...

У пошуках адказу кіруюся да брамы. Пераступаю цераз парог, раблю некалькі крокаў і здзіўлена спыняюся. Пачуццё, нібыта апынуўся ў іншым вымярэнні. І складана зразумець, што яго выклікала – ці адсутнасць людзей, ці блізкасць храма, ці нешта яшчэ...

Чую злева нечыя крокі. Да мяне выходзіць барадаты мужчына сярэдніх гадоў у чорнай вопратцы манаха – айцец Макарый, настояцель манастыра. Садзімся на лаўку каля сцяны драўлянага Свята-Афанасьеўскага храма. Менавіта на гэтым месцы ў вёсцы Гершоны ў 1648 годзе ворагі праваслаўнай веры забілі Афанасія Філіповіча, які быў прызваным Берасцейскім і стаў сімвалам духоўнасці праваслаўнай абшчыны горада і яе нябесным абаронцам. Пазней на месцы пагібелі святога, падобна як «Спас на крыві» ў Санкт-Пецярбурзе, пабудавалі капліцу, якая ў наш час ледзь не загінула ад вандалаў. У канцы 90-х капліцу перабудавалі ў храм, і цяпер на паклон сюды прыезджаюць не толькі паломнікі з усёй Беларусі, але і з Польшчы, Украіны, Расіі...

Цікаўлюся ў айца Макарыя насельнікамі манастыра. Аказваецца, такіх зусім няшмат: ён сам, два паслушнікі і пяць чалавек, якія рыхтуюцца стаць манахамі. Паміж богаслужэннямі і клопатам аб чысціні душы яны працуюць на манастырскім агародзе, даглядаюць пчол і назіраюць за ўзвядзеннем брацкага корпуса – таго самага масіўнага цаглянага будынка з зялёным чарапічным дахам, якога я праз густое лісце дрэў адразу і не разгледзеў. У ім пакуль ніхто не жыве. Пачалося будаўніцтва яшчэ ў канцы мінулага стагоддзя, а вось канца пакуль не відаць. „Гэта ж не дзяржаўная будоўля, калі тэрмін заканчэння строга вызначаны,- тлумачыць айцец Макарый.- Гэта манастыр. Калі будуць ахвяраванні, будуць людзі, жадаючыя тут жыць і служыць Богу,- тады і будаўніцтва пойдзе”.

...На чорнай паверхні асфальтаванай пляцоўкі перад уваходам у былую капліцу, а цяпер Свята-Афанасьеўскі храм, бялеюць дзве прамавугольныя бетонныя плямы: калісьці тут раслі два вялізныя каштаны, потым былі кветнікі, а затым, 3-за вялікай колькасці прыходзячых на надзельную службу вернікаў, іх і ўвогуле забетанавалі. „Трэба было б зноў каштаны пасадзіць,- мяркуе айцец Макарый.- Добра летам у іх цяньку ад спякоты схавацца...”

Развітваемся. Кіруюся да выхаду і перад самай брамай аглядаюся: сонейка залоціць крыжы на купалах царквы, воддаль велічна ўзвышаецца недабудаваны манастырскі корпус, а праз поле няспешна крочыць чалавек у манаскім убранні... І такая пануе над гэтым усім атмасфера спакою і душэўнай раўнавагі, што і выходзіць не хочацца. Таму, пакідаючы межы манастырскай зямлі, абяцаю сабе абавязкова сюды вярнуцца – на надзельную службу.

Аляксей Саладун

Артыкул был змешчаны на сайце www.dzedzich.org. Рускамоўны варыянт апублікаваны пад псеўданімам Аляксей Сяроў у газеце „Брэсцкі веснік”, №28 (61) 27 ліпеня 2006 года.

Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw

Pracujemy na rzecz społeczeństwa obywatelskiego i solidarności między narodami.

Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw powstała w 1993 roku. Fundacja popiera wszelkie inicjatywy społeczne mające na celu budowanie społeczeństwa obywatelskiego, współpracy i solidarności między narodami. Wspiera procesy demokratycznych przemian na Białorusi i Ukrainie oraz proces integracji Polski z Unią Europejską. Promuje Lublin i Lubelszczyznę jako miejsce spotkania różnych kultur i narodów.

W swoich działaniach Fundacja kieruje się wartościami chrześcijańskimi. Poprzez edukację wszystkich pokoleń wzmacnia idee demokracji, samorządności, społecznej gospodarki rynkowej, solidarności między narodami oraz porozumienia kultur ponad wszelkimi granicami.

Cele Fundacji:

- promocja postaw obywatelskich
- wspieranie państw Europy Wschodniej w ich wysiłkach ku demokracji i budowy społeczeństwa obywatelskiego
- mobilizowanie obywateli, szczególnie młodego pokolenia do aktywności społecznej, do odpowiedzialności za własne wspólnoty
- merytoryczne i organizacyjne wsparcie instytucji działających na rzecz lokalnego rynku pracy, aktywizacja bezrobotnych, szczególnie z terenów wiejskich
- promocja idei społeczeństwa opartego na wiedzy, wykorzystującego nowoczesne narzędzia i techniki multimedialne
- praca na rzecz świadomego i efektywnego członkostwa Polski w Unii Europejskiej

„Zapraszamy wszystkich, którzy utożsamiają się z celami Fundacji do współpracy. Pragniemy by nikt w Fundacji nie czuł się obco, by nasze środowisko było przyjaznym miejscem dla każdego, kto chce przyczynić się do realizacji inicjatyw na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, solidarności i współpracy między narodami”

Tomasz Różniak
Prezes Fundacji

Europejski Dom Spotkań - Fundacja Nowy Staw

ul. Leszczyńskiego 14/1-3

20 – 069 Lublin

tel. 0 81 534 61 91

fax 0 81 534 61 92

eds@eds-fundacja.pl

www.eds-fundacja.pl

Еўрапейскі Дом Сустрэч-Фонд Новы Стаў

Мы працуем на рэч грамадзянскай супольнасці і міжнароднай салідарнасці.

Еўрапейскі Дом Сустрэч-Фонд Новы Стаў заснаваны ў 1993 годзе. Фонд падтрымлівае грамадскія ініцыятывы, якія маюць за мэту будаванне грамадзянскай супольнасці, супрацоўніцтва і салідарнасці паміж народамі. Актыўна падтрымлівае інтэграцыю Польшчы з Еўразвязам. Стварае вобраз Любліна і Любліншчыны як месца суіснавання розных культур і народаў.

У сваёй дзейнасці Фонд кіруецца хрысціянскімі каштоўнасцямі. Сродкамі адукацыі ўсіх пакаленняў спрыяе паглыбленню ідэй дэмакратыі, грамадскага самакіравання, рынкавай гаспадаркі, міжнароднай салідарнасці, а таксама паглыбленню міжкультурнага дыялогу.

Мэты Фонду:

- папулярызацыя грамадскіх роляў
- мабілізацыя грамадзян, асабліва моладзі, да грамадскай актыўнасці, да адказнасці за ўласныя супольнасці
- падтрымка ўстаноў, якія дзейнічаюць з мэтай развіцця лакальнага рынку працы
- папулярызацыя ідэй грамадства, якое грунтуецца на ведах і карыстаецца сучаснымі прыладамі і мультымедычнымі тэхнікамі
- дзейнасць у імя свядомага і эфектыўнага ўдзелу Польшчы ў Еўразвязе
- падтрымка намаганняў дзяржаў Усходняй Эўропы ў будаванні дэмакратыі і стварэнні грамадзянскай супольнасці

Дзейнасць Фонду грунтуецца перад усім на актыўнасці валанцёраў, для якіх створаныя магчымасці ажыццяўлення ўласных ідэй і праектаў.

„Запрашаем усіх, хто мае падобныя мэты, да супрацоўніцтва. Мы імкнемся, каб ніхто ў нашай арганізацыі не пачуў сябе няёмка, каб наша асяроддзе было прыемным для кожнага, хто хоча прыняць удзел у рэалізацыі ініцыятыў па развіцці грамадзянскай супольнасці, салідарнасці і міжнароднага супрацоўніцтва”.

Томаш Ружняк

Кіраўнік Еўрапейскага Дому Сустрэч-Фонд Новы Стаў

КАНТАКТЫ:

Еўрапейскі Дом Сустрэч-Фонд Новы Стаў

ул. Лешчыньскага 14/1-3

20-069 Люблін

тэл. +48 81 534 61 91

факс +48 81 534 61 92

eds@eds-fundacja.pl

www.eds-fundacja.pl

